

ДОСВІД СТВОРЕННЯ «РОЗУМНОГО» ТРАНСПОРТУ В АВСТРІЇ: УРОКИ ТА ПРИКЛАДИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Австрія, як і Швейцарія, славиться своїм прекрасно організованим громадським транспортом. У міжміському сполученні домінує залізничний транспорт, що забезпечує швидкість пасажирських перевезень 200 км/год та більше.

Оскільки Австрія – гірська країна, то будівництво високошвидкісних залізниць потребує значних інвестицій. Із метою збереження навколишнього середовища та окупності залізниць в Австрії діє закон про заборону використання паралельного виду транспорту у міжрегіональному сполученні. Для нас це дивно: у той час, як наша перехідна економіка за допомогою Антимонопольного комітету закриває монополні утворення (часто бездумно), у Західній Європі забороняється працювати двом компаніям на одному маршруті, а також використовувати паралельний вид транспорту. Не менший подив викликає організація міського громадського транспорту у Відні та Зальцбурзі: у цих містах діє лише одне підприємство громадського транспорту.

У Відні на основі рейкового транспорту (міської залізниці, метро, трамваїв) створене єдине підприємство Winner-Liner, яке потім докупило автобуси. Winner-liner включає 12 регіональних автобусних компаній, які виконують 80% приміських та регіональних перевезень. Пасажирообіг складає 17 млрд. пас-км. У місті функціонує 6 ліній метро. Кожна лінія має свій колір на мапі, вказівниках, перилах, турнікетах, що дає змогу легко орієнтуватися при пересадці на лінії. У метро фактично не існує турнікетів – вхід вільний! Однак бувають перевірки і тоді пасажир, за відсутності квитка, буде мати неприємності. Пасажир має купити квиток, обираючи відповідний термін, та закомпостувати його, це вказуватиме на початок його дії. Квитки продає як транспорт-на асоціація через автомати, так і водій у рухомому складі. Вартість разової поїздки складає 1,80 євро, тижневий проїзний на всі види транспорту коштує 14 євро. Тобто проїзний квиток дешевше, ніж разові квитки, і практично всі ними користуються.

Структура Міністерства транспорту, інновацій та технологій Австрії така:

- президія, міжнародні справи, кооперація.;
- департаменти: автомобільного, повітряного транспорту;
- інновацій та технологій;
- залізничного та водного транспорту;
- інфраструктури. Чисельність – 400 чол.

Підпорядковані федеральні відомства транспорту – 500-600 чол.

Функціями Міністерства транспорту є розробка та впровадження правил з безпеки перевезень, екології, технічного регулювання, середньо- та довгострокове планування розвитку. Розроблений перспективний план розвитку інфраструктури до 2025 р., а також програма розвитку транспортногo сектору на п'ятирічний

період (Master Plan). Проекти будівництва транспортної інфраструктури затверджуються спільно з Міністерством фінансів.

Інфраструктура транспорту фінансується з федерального бюджету. Так, з наступного року буде оперувати новий приватний залізничний перевізник на лінії Відень – Зальцбург. Дотації на розвиток метрополітену у Відні становлять 109 млн. євро. В Австрії створено 8 асоціацій транспортних підприємств, які охоплюють усю країну. При цьому межа дії асоціацій не збігається з кордонами федеральних земель. Асоціації – це товариства з обмеженою відповідальністю. Асоціація, у яку входить Відень, розподіляється за власністю: 44% – Відень, 44% – Нижня Австрія, 12% – земля Бундерленд.

Завданнями транспортної асоціації є такі:

- забезпечення доступними тарифами. створення єдиного тарифу на всі види транспорту;
- погодження розкладу та графіку руху поїздів, трамваїв, автобусів;
- раціоналізація пасажиропотоків;
- заходи щодо зниження використання індивідуального транспорту;
- розподіл прибутків між транспортними підприємствами;
- реалізація заходів з уникнення паралельних перевезень;
- надання переваги рейковим видам транспорту, як екологічно чистим.

Функціями транспортної асоціації є також інформаційне забезпечення, маркетинг, реклама. Зокрема, створена гаряча лінія Call center відповідає за:

- роботу з клієнтами;
- тарифи;
- планування, концепцію розвитку транспортної мережі;
- інформаційні, комунікаційні технології.

Щодня у Відень приїжджають з приміської зони 210 тис. чол., з них 60% на власному транспорті. Тож виникла проблема покращення подачі інформації та надання допомоги в організації транспорту. Для цього було розроблено інтелектуальну транспортну систему, яка:

- безоплатна для населення;
- діє на всі види транспорту;
- охоплює весь регіон;
- постійно актуалізується.

Партнерами у створенні й інформаційній підтримці є: радіостанції, Австрійські залізниці (ОББ), Австрійська служба автомобільних доріг. Щодо інформаційного забезпечення таксі, їх у Відні 2,5 тис., то всі вони оснащені GPS системами. Інформаційні моделі мають на меті показати:

- поточну транспортну ситуацію;
- систему маршрутів;
- систему парковки;
- надання інформації через мобільний телефон.

У модель закладається детальна карта міста, включаючи велосипедні та пішохідні доріжки. Якщо доріжка закривається, то вона знаходить своє відображення у моделі. Всі дані подаються у режимі реального часу.

Зараз у розробці 3 проекти:

- геоінформаційна база даних до 2012 р., яка має охопити всю Австрію;

- електронне урядування;
- інформаційна система Австрії в режимі “on-line”. Види проїзних квитків на всі види транспорту по Відню.

Транспортному підприємству Зальцбурга належить гірська дорога та гірський готель. Спроба закупити та експлуатувати автобуси дала негативні результати – автобуси є неекономічними. Тож було реконструйовано трамвайну лінію у приміську зону, що коштувала 32 млн. євро, завдяки чому люди почали переселятися у передмістя та збільшилася вартість землі. Цією ж компанією виконуються вантажні перевезення залізничним транспортом в обсязі 1,4 млн. тонн, експлуатуються зимові поїзди в Тіроль для доставки лижників, виграно тендер в Баварії на експлуатацію залізниці вузької колії. Фінансування проводиться з федерального та місцевого бюджетів. Факторами успіху компанії є висока якість обслуговування (клієнти пишуть скарги за затримку приміських трамваїв навіть на 2 хвилини), короткі відстані перевезень, постійна робота з місцевими владами (бургмістрами), прямі контакти з клієнтами.

Хоча єдиний квиток був безоплатним, необхідно було бронювати квитки у міжміському сполученні для того, щоб рівномірно завантажити транспорт. Орієнтиром слугував обсяг попередніх продажів на спеціальні поїзди. Розподіл прибутків проводився об'єднанням транспортників за визначеними формулами.

Отже, досвід Австрії з організації громадського транспорту надзвичайно цікавий і корисний для України. Громадський транспорт у містах Західної Європи представлений не сотнями малих підприємців, а єдиною потужною компанією, яка стабільно дотується місцевим чи державним бюджетом. Суттєвого розвитку набули електронні технології: електронний квиток, інтелектуальні транспортні системи, інформування користувача через мережу Інтернет та мобільний телефон.